

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

|   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|
| 1 | 0 | 0 | 3 | 2 |
|---|---|---|---|---|

Exam. Code :

|   |   |   |   |
|---|---|---|---|
| 5 | 0 | 0 | 1 |
|---|---|---|---|

**Bachelor of Arts (FYUP) 1<sup>st</sup> Semester  
(2124)**

**POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)**

**Paper : Introduction to Political Science POLDSC1**

**Time Allowed : Three Hours]**

**[Maximum Marks : 90**

**Note :—** (1) Attempt **FIVE** questions in all.

(2) Question No. 1 is compulsory.

(3) Attempt **ONE** question from each Unit. Each question carries 18 marks.

1. Attempt any **NINE** questions of the following in about 10-20 words each. This question is compulsory. Each question carries 2 marks :

(i) What do you mean by Political Science ?

(ii) Name any four normative approaches to the study of Political Science.

(iii) What are the four sources of power ?

(iv) What are the four characteristics of Authority ?

(v) What are the four features of legitimacy ?

- (vi) What are the essential elements of a State ?
- (vii) What is the Classical or Traditional Liberalism ?
- (viii) Write any four features of a modern state.
- (ix) How can you say that judiciary is the final interpreter of the Constitution ?
- (x) Write any four arguments against Democracy.
- (xi) Explain that public opinion is significant in representative democracy.
- (xii) Write any four ways through which a person can participate in a political system. 2×9=18

### UNIT-I

- 2. What is the subject matter of Political Science ? 18
- 3. What do you mean by Empirical Approach to the study of Political Science ? Explain its features in detail. 5+13=18

### UNIT-II

- 4. What do you mean by Legitimacy ? What are the causes for the crisis of legitimacy ? 5+13=18
- 5. Write in detail the Three-Dimensional Theory of Power. 18

### UNIT-III

- 6. What are the main ideas of the Marxists about the nature of the state ? 18
- 7. What are the features of the International State System ? 18

## UNIT-IV

- |                                                       |    |
|-------------------------------------------------------|----|
| 8. Critically examine Dicey's concept of Rule of Law. | 18 |
| 9. Discuss the agents of Public Opinion in detail.    | 18 |

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) कुल पांच प्रश्न हल करें।

(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(3) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 18 अंक का है।

1. निम्नलिखित में से कोई भी नौ प्रश्न हल करें, जो लगभग 10-20 शब्दों में हो। यह प्रश्न अनिवार्य है। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है :

- (i) राजनीति विज्ञान से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (ii) राजनीति विज्ञान के अध्ययन के लिए किन्हीं चार मानक दृष्टिकोणों के नाम बताइये।
- (iii) सत्ता के चार स्रोत क्या हैं ?
- (iv) प्राधिकरण की चार विशेषताएँ क्या हैं ?
- (v) वैधता की चार विशेषताएँ क्या हैं ?
- (vi) राज्य के आवश्यक तत्व क्या हैं ?

- (vii) शास्त्रीय या पारंपरिक उदारवाद क्या है ?
- (viii) आधुनिक राज्य की कोई चार विशेषताएँ लिखिये।
- (ix) आप कैसे कह सकते हैं कि न्यायपालिका संविधान का अंतिम व्याख्याकार है ?
- (x) लोकतंत्र के विरुद्ध कोई चार तर्क लिखिये।
- (xi) स्पष्ट कीजिये कि प्रतिनिधि लोकतंत्र में जनमत महत्वपूर्ण है।
- (xii) कोई चार तरीके लिखिये जिनके माध्यम से कोई व्यक्ति राजनीतिक व्यवस्था में भाग ले सकता है। 2×9=18

### यूनिट-I

2. राजनीति विज्ञान की विषय-वस्तु क्या है ? 18
3. राजनीति विज्ञान के अध्ययन के लिए अनुभवजन्य दृष्टिकोण से आप क्या समझते हैं ? इसकी विशेषताओं को विस्तार से समझाइये। 5+13=18

### यूनिट-II

4. वैधता से आप क्या समझते हैं ? वैधता के संकट के क्या कारण हैं ? 5+13=18
5. सत्ता के त्रि-आयामी सिद्धांत को विस्तार से लिखिये। 18

### यूनिट-III

6. राज्य के स्वरूप के बारे में मार्क्सवादियों के मुख्य विचार क्या हैं ? 18
7. अंतर्राष्ट्रीय राज्य प्रणाली की विशेषताएँ क्या हैं ? 18

## ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਡਾਇਲੀ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕੇ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਕੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 18
9. ਜਨਸਤ ਕੇ ਅਭਿਕਰਤਾਓਂ ਪਰ ਵਿਸਤਾਰ ਸੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

### (ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੋ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 10-20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

(i) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(ii) ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਾਰ ਆਦਰਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

(iii) ਸੱਤਾ ਦੇ ਚਾਰ ਸਰੋਤ ਕੀ ਹਨ ?

(iv) ਅਥਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ?

(v) ਵੈਧਤਾ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ?

(vi) ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਕੀ ਹਨ ?

(vii) ਕਲਾਸੀਕਲ ਜਾਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਉਦਾਰਵਾਦ ਕੀ ਹੈ ?

(viii) ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

- (ix) ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅੰਤਮ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਹੈ ?
- (x) ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਚਾਰ ਦਲੀਲਾਂ ਲਿਖੋ।
- (xi) ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- (xii) ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਰ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।  $2 \times 9 = 18$

### ਯੂਨਿਟ-I

2. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਸਤੂ ਕੀ ਹੈ ? 18
3. ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ।  $5 + 13 = 18$

### ਯੂਨਿਟ-II

4. ਵੈਧਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ?  $5 + 13 = 18$
5. ਸੱਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨ-ਆਯਾਮੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 18

### ਯੂਨਿਟ-III

6. ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਕੀ ਹਨ ? 18
7. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? 18

## ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਇਰੀ ਦੇ ਭਾਨੂੰ, ਦੇ ਸਾਸਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਤਾ ਦੱਸੋ। 14
9. ਅਸਲਿਤ ਸਿਪੀਲਿਅਟ ਦੇ ਚੇਨੇਟਾ ਦਾ ਦਿਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। 14